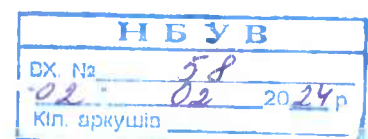

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Зінько Оксани Ярославівни
«Професійна діяльність Романа Луцика (1900–1974): бібліотечний,
бібліографічний, книгознавчий аспекти», подану до захисту на здобуття
наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за
спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство,
бібліографознавство

Дисертаційна робота Оксани Ярославівни Зінько присвячена дослідженню постаті українського культурного і наукового діяча, книгознавця, бібліотекознавця та бібліографа, дослідника книжкових пам'яток Романа Ярославовича Луцика (1900–1974). Дисертанткою проведено усебічний аналіз професійної діяльності Р. Луцика, показано його становлення не тільки як фахівця-бібліотекаря, бібліографа та книгознавця, але як вченого-дослідника стародрукованої книги. О. Я. Зінько також охарактеризувала фахові підходи вченого до організації та збереження книжкових фондів такого наукового підрозділу як відділ рідкісної книги Львівської бібліотеки АН УРСР (зараз Львівська національна бібліотека України імені В. Стефаника), котрий Роман Луцик очолював впродовж 1951—1973 рр. Проблематика дослідження важлива не тільки для вивчення історії бібліотечної справи в цілому, але й для розуміння впливу професійної позиції особистості на розвиток національної культури.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше комплексно вивчено та проаналізовано основні аспекти професійної діяльності Р. Луцика, досліджено особливості співпраці Р. Луцика з низкою спеціалізованих періодичних видань, які виходили у Галичині. Особливою цінністю проведеного дослідження є те, що дисертанткою виявлено та запроваджено до наукового обігу 70 різножанрових публікацій Романа Луцика в пресі та 14 його наукових праць, розкрито п'ять псевдонімів та

криптонімів діяча. До наукового обігу введено також 168 архівних справ, що містять офіційні і службові документи, зокрема звітно-планову документацію Бібліотеки, розпорядження, службові і доповідні записки, а також особові матеріали – листи, щоденник, робочі записи Р. Луцика, що не лише комплексно розкривають специфіку його професійної діяльності, а й висвітлюють особливості функціонування однієї з найбільших бібліотек України. Окрім того, дисертанткою поінформовано про вісім авторських картотек вченого, які й дотепер не втратили наукової цінності. О. Я. Зінько також розкрила особливості формування та функціонування відділу рідкісної книги під час керівництва Р. Луцика, здобутки вченого в галузі книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства, основні принципи наукового підходу до вивчення інкунабул, палеотипів та інших книжкових пам'яток.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в різних сферах діяльності :

- в навчальному процесі під час вивчення історії української бібліотечної справи, при укладанні навчальних посібників з бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства. Результати дослідження можна внести до відповідних освітньо-навчальних програм вищих закладів освіти, які готують фахівців за спеціальностями 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 034 «Культурологія», 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» тощо.
- для подальших досліджень історії української бібліотечної справи, для написання наукових статей, монографій тощо.
- для популяризації науки, зокрема історії української бібліотечної справи, можуть використовуватися дані, опубліковані у довідково-енциклопедичній продукції Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (Українська журналістика в іменах. Вип.16, 2009) та Енциклопедії сучасної України (т. 18, 2017), на їх основі можуть готуватися лекції, семінари тощо.

Основні методологічні положення і висновки дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародній і всеукраїнських науково-практичних конференціях з подальшим друком в 17 публікаціях, з яких чотири статті опубліковано у фахових виданнях, одна стаття – у закордонному науковому виданні, дванадцять – в інших наукових періодичних виданнях, матеріалах конференцій, довідкових виданнях. Усі публікації дослідниці демонструють дотримання норм та принципів академічної доброчесності, мають необхідні посилання на наукову літературу та власні праці, не містять ознак плагіату.

Дисертаційна робота здобувачки є добре структурованим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні. Робота складається зі вступу, трьох розділів (сім підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел та їх цитування в тексті роботи засвідчують наявність ґрунтовної джерельної бази, що забезпечила достовірність отриманих результатів.

У **«Вступі»** обґрунтовано актуальність теми, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами та планами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження, сформульовано наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, відзначено особистий внесок здобувачки й подано відомості про апробацію результатів дослідження, описано структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі **«Історіографія та джерельна база дослідження»** визначено стан наукового опрацювання проблеми в Україні, викладено найважливіші здобутки історіографії бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, охарактеризовано джерельну базу дослідження.

Другий розділ має назву **«Формування професійної біографії діяча»** розглянуто особливості становлення й розвитку професійної діяльності Р. Луцика, що відбувалося в складних суспільно-політичних подіях 1920–1930-тих рр., подано характеристику його культурно-громадського та

професійного досвіду. Особлива увага дисертанткою приділена не тільки специфіки набуття Романом Луциком бібліотечної професії, але і його співпраці з галицькими спеціалізованими періодичними виданнями.

У третьому розділі **«Теоретичні та практичні напрями діяльності Р. Луцика в академічній бібліотеці»** – аналіз основних аспектів діяльності провідного фахівця Бібліотеки Р. Луцика, починаючи від бібліотекаря до завідувача відділу рідкісної книги Львівської бібліотеки АН УРСР, також охарактеризовано його здобутки як бібліографа і книгознавця. Особливе значення має підрозділ 3.1 «Особливості формування і функціонування відділу рідкісної книги», де висвітлено важливі питання становлення, функціонування й розвитку одного із фундаментальних відділів Бібліотеки під керуванням Р. Луцика. Він професійно організував функціонування підрозділу і формування фондів, спрямувавши основні зусилля на упорядкування масиву стародруків і раритетів з ліквідованих наприкінці 1939 р. книгозбірень та архівів Львова та його околиць. Серед цих зібрань вчений виокремив зібрання інкунабул, палеотипів, стародрукованих видань другої половини XVI–XVIII ст. латинським, кириличним, гражданським і глаголичним шрифтами. Заслугою Р. Луцика була і сформована ним повна колекція видань Івана Федорова. Дисертанткою показано, що Роман Ярославович внаслідок активної бібліотечної діяльності сформував та заклав основи якісного опрацювання колекції кириличних та латинських стародруків, рідкісних видань XIX–XX ст. відділу рідкісної книги Бібліотеки. Результатом науково-бібліографічної обробки кириличних стародруків стала укладена автором анотована картотека «Львівські слов'янські друки XVI–XVIII ст.», матеріали якої лягли в основу каталогу «Львівські видання XVI–XVIII ст.». Також Р. Луцик здійснив атрибуцію та бібліографічний опис особливо цінних видань – інкунабул. Укладений Р. Луциком каталог «Інкунабули львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Академії Наук УРСР» (Львів, 1974) і нині користується популярністю у книгознавців, бібліографів, істориків та мовознавців. Загалом, всі наукові книгознавчі та бібліотекознавчі розвідки Р. Луцика, каталоги, бібліографічні картотеки є важливим джерелом до вивчення історії книжкової та бібліотечної культури України.

Вважаємо, що дисертаційна робота має логічну, раціональну, послідовну структуру, що створює передумови для повної й ефективної реалізації мети та завдань дослідження, висвітлення отриманих результатів.

Характеризуючи позитивно наукові здобутки дисертантки, доцільно висловити й побажання щодо цієї дисертаційної роботи.

1. Ст. 107 – Не зрозуміло, що авторка мала на увазі в другій частині речення «Певні організаційно-функціональні процеси були здійснені ще в 1940 р., коли розпочав роботу відділ стародруків із групою інкунабул».

2. Двічі на різних сторінках (ст. 172 та 180) надається характеристика лікарського посібника «Herbarius» («Майнський гербарій») (1484 р.).

3. На ст. 186 дисертантка вказала каталог Р. Я. Луцика «Каталог інкунабул», проте таку назву мав каталог, укладачем якого був Б. І. Зданевич. Правильна назва каталогу укладеного Р. Я. Луциком – «Інкунабули львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника Академії Наук УРСР» (Львів: Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника, 1974).

4. На ст. 264 у Додатку Н зображено книжковий власницький знак Романа Луцика – екслібрис, проте в роботі немає згадки про приватну бібліотеку самого вченого. Як відомо, у 2016 р. родина Луциків передала приватну книгозбірню Р. Я. Луцика, доповнену виданнями, які колекціонували Сергій і Євген Лонкевичі, в дар Науковій бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка», де був створений окремий Фонд: Бібліотека Луциків і Лонкевичів. Аналіз приватної книгозбірні Р. Я. Луцика був би цікавим як доповнення до вивчення наукових інтересів вченого та його творчих контактів.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не торкаються теоретичної та практичної значущості кандидатської дисертації і не зменшують загальну позитивну оцінку. Автореферат дисертації адекватно відображає основні положення дисертаційного дослідження. В цілому потрібно відзначити змістовність поданої до захисту дисертації,

обґрунтованість її основних положень. Мета дослідження досягнута, визначені завдання дисертації виконані.

Аналіз загального змісту дисертації О. Я. Зінько «Професійна діяльність Романа Луцика (1900–1974): бібліотечний, бібліографічний, книгознавчий аспекти» та тексту автореферату засвідчує високий науковий рівень проведеного дослідження, актуальність та новизну теми, самостійність виконання роботи, достовірність та обґрунтованість висновків. Це дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження відповідає вимогам "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а також наказу Міністерства освіти і науки України № 1112 від 17 жовтня 2012 року "Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук", а її авторка – Оксана Ярославівна Зінько – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство.

Офіційний опонент,
кандидат історичних наук, старший
науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені
В. І. Вернадського,
старший науковий співробітник
відділу бібліотечних зібрань та
історичних колекцій Інституту
книгознавства

Тетяна МЯСКОВА

Горб В.В. Горб В.В.